

Středověký hrad Vikštejn

Radkov u Vítkova, okr. Opava, Moravskoslezský kraj
13.–17. století

0,45 km

Navigační bod: N 49°48'20.87", E 17°46'25.11".

↑ *Relikty budov po stranách nedochované brány z doby renesanční přestavby hradu. Foto M. Zezulová*

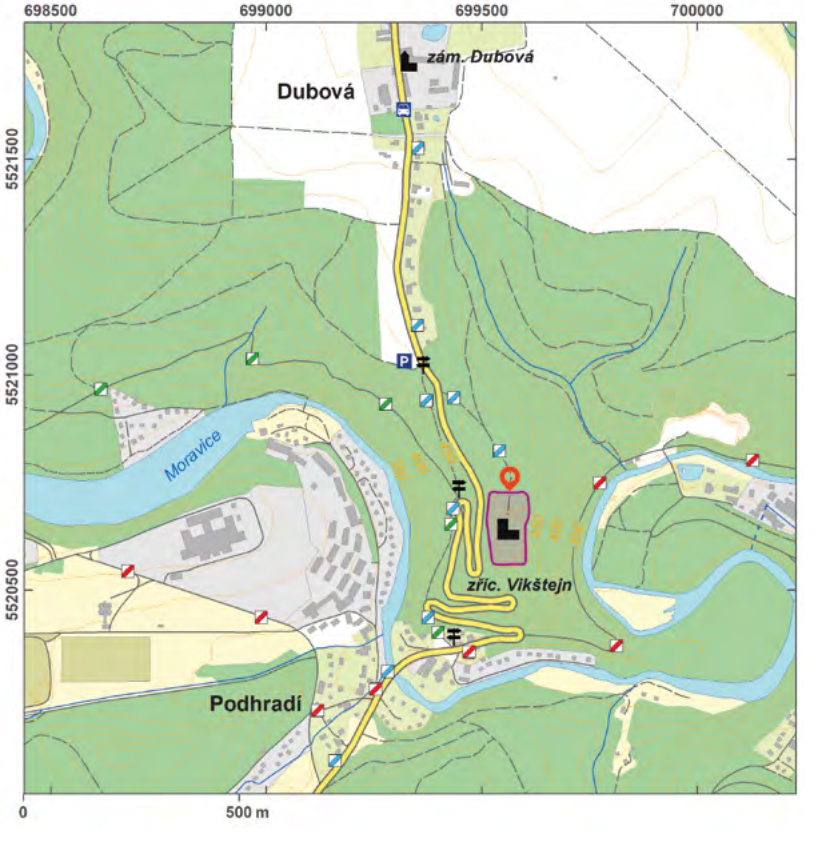
Přístup: Zřícenina hradu se nachází na skalnatém ostrohu nad řekou Moravicí. Přístup je po modré turistické značce, buď pohodlnou cestou z Radkova-Dubové směrem k jihu, za obcí u malého parkoviště je odbočka doleva na lesní cestu, nebo také po modré turistické značce náročnější cestou z Vítkova-Podhradí, která prudce stoupá z údolí řeky směrem k severu.

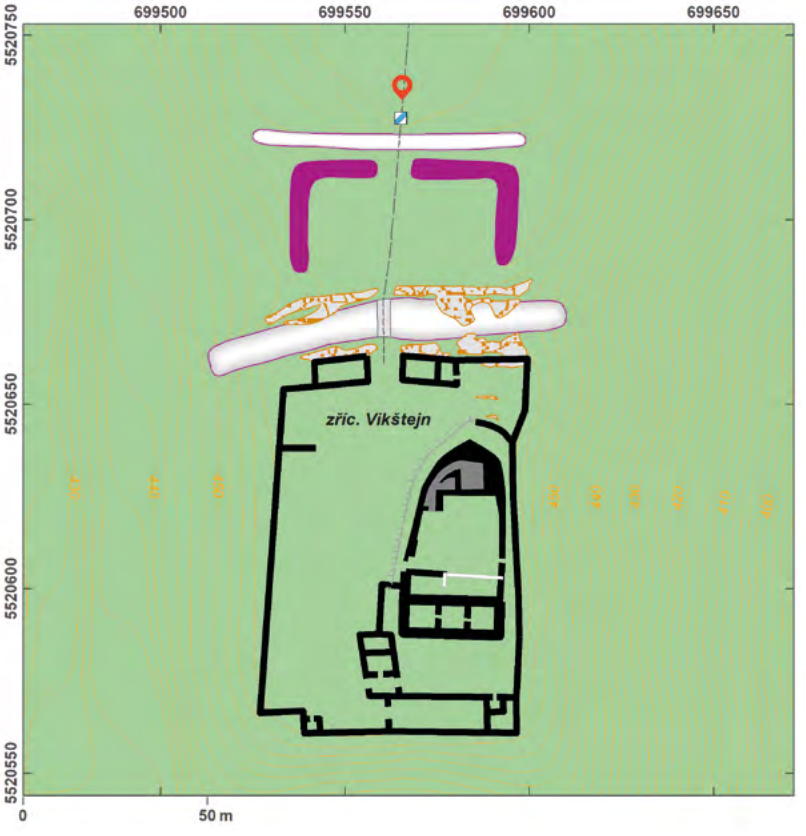
Význam: Rozsáhlá zřícenina středověkého hradu nacházející se nad romantickým údolím řeky Moravice v ojedinělém přírodním parku Moravice.

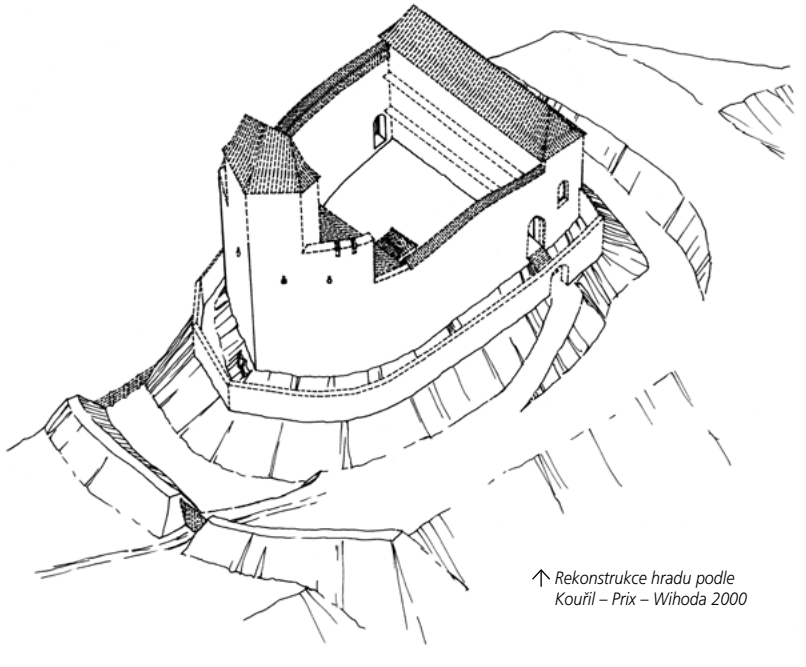
Historie: První písemná zmínka o *hradu Vikštejnu pochází z roku 1377 a jeho výstavba je připisována některému z potomků Vítka z Lublic a Heraltic, který založil v rámci kolonizace okrajové části pomezního hvozdu Střelná město Vítkov. Majitelé hradu se poté psali jako páni z Vikštejna a drželi panství až do roku 1394, kdy jej zkonfiskoval vévoda Přemek I. Opavský, který z hradu udělal zemskou pevnost spravovanou purkrabími. V roce 1461 získal hrad a panství jeho purkrabí a výbojný rytíř Budivoj z Moravice, kterému ovšem majetek zabral král Jiří z Poděbrad a následně jej předal mezi léty 1466–1471 svému věrnému služebníkovi a opavskému zemskému hejtmanovi Bernardovi Bírkovi z Násilé. V r. 1474 byl hrad obléhán a posléze dobyt

a pobořen vojskem krále Matyáše Korvína. V roce 1525 zakoupil Vikštejn Jan Planknar z Kynšperka, který zahájil renesanční přestavbu hradu. Následně hrad získal Adam Oderský z Lidéřova. V době třicetileté války spravovali hrad i panství jeho synové, jimž bylo vikštejnské panství odebráno pro spolupráci s dánským vojskem, které v letech 1626–1627 obsadilo Opavsko. V roce 1648 byl hrad částečně pobořen kvůli obavě z obsazení švédskou posádkou. V průběhu 18. století se zde vystřídala řada majitelů, kteří již vesměs na hradu nesídlili, po roce 1774 za Jana Juliuse z Frobelu byla odtud do nového zámku v Dubové přesunuta i správa panství. Nevyužitý hrad chátral, v roce 1789 ho obýval již jen poustevník. Posledními majiteli panství byl původem ruský rod Razumovských, kteří byli v roce 1892 povýšeni do stavu říšských hrabat s přídomkem „z Vikštejna". V roce 1945 bylo Razumovským panství zkonfiskováno.

Popis: Původní středověký hrad představuje středověké oválné jádro chráněné plášťovou zdí s vyvýšenou severní částí opatřenou břitem, jehož okosení snižovalo účinky střelby z exponované přístupové strany. V této části obvodové hradby dosahuje síla zdiva až 3,1 m. Vnitřní zástavba severní části měla kromě klenutého suterénu další tři nadzemní podlaží. V jižní části jádra byl situován palác, ze kterého se dochovaly jen nepatrné relikty zdí. Dalšími obranými prvky hradu byla *parkánová hradba, dobře dochovaná především na východní straně, a ve skále vylámaný příkop se studnou.
Renesanční přestavba zahrnovala demolici starého gotického paláce na jižní straně hradního jádra a jeho rozšíření dále jižním směrem do příkopu, ve kterém byly vystavěny tři vzájemně propojené sklepy. Celý prostor hradu byl v severozápadní části rozšířen o druhé nádvoří a obehnán renesanční hradbou, na severní straně opatřenou bránou, ke které se po stranách přimykaly dodnes dochované budovy s přízemím využitým jako vrátnice a stáj pro koně. V patře pak byly umístěny místnosti pro úředníky, čeleď a posádku. Přístup k hradu byl

↑ *Rekonstrukce hradu podle Kouřil – Prix – Wihoda 2000*

↑ *Středověké jádro hradu chráněné plášťovou zdí s břitem a se střílnami. Foto M. Zezulová*

chráněn hlubokým přemostěným příkopem. V severozápadním koutě se nacházelo také hospodářské stavení s dochovaným sklepem. Další nově vzniklé třetí nádvoří vymezovala v jižní části rozšířeného jádra dlouhá budova se stájemi v suterénu, komorami a světnicemi ve zvýšeném přízemí a sýpkou v podkroví. V její východní části se nacházela malá pekárna. Na západní straně bylo nádvoří uzavřeno branskou budovou s klenutým průjezdem, v jejímž sousedství byla vystavěna kovárna, která zaujala prostor středověkého parkánu a do druhého nádvoří byla větrána širokými arkádami.
Do doby třicetileté války spadá jednoduché sypané *bastionové opevnění v severním předpolí hradu. Jižně od hradního jádra se nachází kruhové opevnění chráněné mělkým příkopem, které patrně sloužilo jako strážnice či pozorovatelna, sledující údolí Moravice. V roce 2011 byl areál hradu revitalizován a byly zde instalovány informační tabule, které přibližují historii, stavební vývoj hradu a také archeologické nálezy. [**mz**]

Literatura: Plaček 1996; Kouřil – Prix – Wihoda 2000.

Okolí:
(1) Domoradovice (OP), Weisshuhnův náhon – technická památka: N 49°49'54.58", E 17°49'53.55" (5,5 km).
(2) Lesní Albrechtice (OP), bývalý Rozsocháčský mlýn: N 49°49'18.85", E 17°49'6.74" (3,8 km).
(3) Budišov nad Budišovkou (OP), zřícenina hradu Vildštejna: N 49°49'2.89", E 17°36'25.26" (12 km).
(4) Hradec nad Moravicí (OP), zámek a pravěké hradisko: N 49°51'49.55", E 17°52'27.12" (9,8 km).

↑ *Kamenná koule (projektil) zazděná do západní zdi renesanční hospodářské budovy. Foto M. Zezulová*